



**SAYI** : S.11952  
**BAŞVURU NO** : 2019/6029  
**KARAR TARİHİ** : 29/08/2019

### RET KARARI

**BAŞVURAN** :  
**BAŞVURUYA KONU İDARE** : GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ  
**BAŞVURUNUN KONUSU** : Başvuranın Doktora Yeterlik Sınavına itirazı hakkında.  
**BAŞVURU TARİHİ** : 13/03/2019

### I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

**1. Başvuran ... Kurumumuza 13/03/2019 tarihinde yapmış olduğu başvuruda özetle;** 2008 yılında Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği anabilim dalında doktora eğitimine başladığını, 1. yarıyılta 12 kredilik dersi başarı ile geçtiğini, 2009 yılında danışman hocası olan Prof.Dr. ...'nin zorlamasıyla Su ve Atıksu Arıtımında Proses Kimyası ve Çevre Mühendisliğinde Temel Prosesler ve İşlemler derslerini aldığını, bu derslerden başarısız olduğunu, sonuca itiraz ettiğini fakat dilekçesinin işleme alınmadığını, danışman hocasının değiştirildiğini, Su ve Atıksu Arıtımında Proses Kimyası dersine farklı bir hocanın atandığını, akabinde bu dersten AA harf notu ile başarılı olduğunu, 2009 yılında Prof.Dr. ...'nin baskıları sebebiyle kayıt dondurduğunu, 2010 yılında 27 kredilik ders toplamını başarı ile geçtiğini ve 3.57 ders ortalaması ile doktora yeterlilik sınavına girmeye hak kazandığını, 2011 yılında doktora yeterlilik yazılı sınavını geçmesine karşın Prof.Dr. ...'nin ve Prof.Dr. ...'nin içlerinde olduğu jüri heyeti önündeki doktora yeterlilik sözlü sınavında başarısız olduğunu, bu iki hocanın tavır ve sözlü ifadelerinden doktora yeterlilik sınavından geçemeyeceğine kanaat getirdiğini ve 2018 yılı sonuna kadar doktora yeterlilik sınavına girmediğini, 2018 yılında en son sınav hakkını kullanarak doktora yeterlilik sınavına girdiğini fakat Prof. Dr. ...'nin'ün kendisine sınavda İngilizce soru sorduğunu, kendisinin bu dersleri İngilizce almadığı için İngilizce sınav yapılamayacağını belirttiğini fakat yazılı sınavdan 70 beklemesine rağmen şahsına beslenen husumet sebebiyle 35 puanla bırakıldığını, bu süreçte doktora yeterlilik komisyon başkanı olan Prof.Dr. ...'nin'ün tarafsızlığını yitirdiğini ve diğer jüri üyelerini de etkilediğini belirterek oluşturulacak tarafsız bir komisyon tarafından yeniden sınava alınmayı talep etmektedir.

### II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

**2. Kurumumuzun 02/04/2019 tarihli ve ... sayılı bilgi-belge talep yazısına, Gebze Teknik Üniversitesi'nin 03/05/2019 tarih ve ... sayılı cevabi yazısında;**

... 'nin Öğrenim Kronolojisi

- ... .. (2006-2019 Yılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararları ve Alt Evrakları)
- Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'ndan alınan belgeler
- YÖK Başkanlığı'nın yazısı (%30 İngilizce konusundaki)
- ... ..'nin 2019 Yılı itiraz dilekçesi ve ilgili yazışmaların gönderildiği,

**2.1)** Başvuranın başvuru dilekçesindeki “*Sınavda Prof. Dr. ...'nin tarafından bana İngilizce soru soruldu. Bu sınavdan sorumlu olamayacağımı bildirdim ve hoca bana sınavı yaptı.*” iddiasını Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın kendilerine göndermiş olduğu ... sayılı yazısıyla şu şekilde cevaplandığı: “*Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörlüğü'nün, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü ile Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde en az % 30 İngilizce eğitim uygulanması konusundaki teklifi, 17/03/2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında İncelenmiş ve Lisansüstü Eğitim-Öğretim Enstitülerinin teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliğinin 4. maddesi ile Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uygulanacak Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 7. maddesi uyarınca, adı geçen yüksek teknoloji enstitüsü bünyesinde aşağıda belirtilen lisansüstü programlarda en az % 30 İngilizce eğitim verilmesi uygun görülmüştür.*”

*Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü*

*Makine Mühendisliği Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Moleküler Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

***Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim***

*Deprem ve Yapı Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Fizik Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Kimya Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Kimya Mühendisliği Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim*

*Malzeme Bilimi ve Mühendisliği Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim Matematik Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim” olarak belirtildiği,*

**2.2)** 11/01/2019 tarihinde yapılan Doktora Yeterlilik yazılı sınavında sorulan İngilizce sorunun Türkçe'ye çevrilerek öğrenciye verildiği, bu durumun sınav tutanağından anlaşıldığı, İlgili tutanakta; “*11/01/2019 tarihinde yapılan Doktora Yeterlilik yazılı sınavında İngilizce hazırlanan iki soru, bir öğrencinin isteği ile Prof. Dr. ...'nin ve Arş. Gör. ... tarafından Türkçe'ye çevrilerek başka bir kâğıtta (el yazısı ile) öğrenciye verilmiştir. Bölüm başkanı Prof. Dr. ... bilgilendirilmiştir.*” ifadelerine yer verildiği,

**2.3)** Doktora öğrencisi ...'nin, 11/01/2019 tarihinde yapılan Doktora Yeterlilik yazılı sınavına 18/01/2019 tarihli dilekçe ile itiraz ederek, maddi hatalar yönünden tekrar değerlendirilmesini talep ettiğini, öğrencinin cevap kâğıdının ilgili öğretim üyeleri tarafından tekrar değerlendirildiğini, öğrencinin bu sınavdan notunun 35/100 (yüz üzerinden otuz beş) olduğu ve herhangi bir maddi hatanın yapılmadığını,

---

Adres : Kavaklıdere Mah. Zeytin dalı Caddesi No:4 Çankaya/ANKARA

Telefon : 0 (312) 465 22 00 Faks : 0 (312) 465 22 65

e-Posta : iletisim@ombudsman.gov.tr İnternet Adresi : www.ombudsman.gov.tr

2.4) 11/01/2019 tarihli Doktora Yeterlilik yazılı sınav tutanağından, sınava ... .. ile birlikte 10 öğrencinin daha alındığı,

2.5) Gebze Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Ve Öğretim Yönetmeliği Senato Uygulama Esaslarının 50. Maddesine göre: “Doktora yeterlik sınavı yazılı ve sözlü olmak üzere iki kısımdan oluşur. Doktora Yeterlik Sınav Jürisi, öğrencinin Anabilim Dalı ile ilgili temel konular ve kavramlar ile yapacağı araştırmalar konusundaki bilgisini sınavan yazılı ve sözlü sınav yapar. Yazılı sınavdan 65/100 alan öğrenci yazılı sınavdan başarılı kabul edilir ve sözlü sınava girmeye hak kazanır. Doktora Yeterlik Sınav Jürisi değerlendirmesi sonucu, yazılı sınavın katkısı %60 ve sözlü sınavın katkısı %40 olmak üzere toplam en az 70/100 notu alan öğrenci "başarılı" veya daha düşük not alan öğrenci ise "başarısız" olarak salt çoğunlukla değerlendirilir.” ilgili hüküm gereğince başvuran ... ..'nin sözlü sınava girmeye hak kazanamadığı,

2.6) Başvuranın, Kurumumuza başvuru dilekçesindeki “En son sınav hakkım olan sınava girdim.” ifadesine cevaben 06/02/2019 tarihli Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Yönetim Kurulu Kararında yer alan, başvuran ... ..'nin Doktora Yeterlilik Sınavına tekrar girecek öğrencilerin arasında sayıldığı açıklamalarına yer verildiği görülmüştür.

### III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”

3.1. Anayasanın “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42 nci maddesinde; “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir...”

3.2. Anayasanın “Yükseköğretim kurumları” başlıklı 130 uncu maddesinde; “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur...”

4. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”

**4.1. “Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi” başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrasında,** inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak Başdenetçi veya Denetçilerin bilirkişi görevlendirileceği belirtilmiş, benzer düzenlemeye 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 24. maddesinin birinci fıkrasında da yer verilmiş, ayrıca; beşinci fıkrasında da, bilirkişinin Başdenetçi veya Denetçi tarafından süre içinde raporunu Kuruma sunmak zorunda olduğu, bu sürenin görevin verildiği tarihten itibaren iki ayı geçemeyeceği, konunun kapsamlı ve karışık olması halinde bu sürenin bir ay daha uzatılabileceği

**5. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun;**

**5.1. “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde;** Üniversite, *“Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.”*

**5.2. Kanunun 14 üncü maddesinde;** Üniversitenin eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinin esasları hakkında karar almak; Rektörün onayından sonra Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girecek olan üniversite veya üniversitenin birimleri ile ilgili yönetmelikleri hazırlamak; Üniversitenin yıllık eğitim - öğretim programını ve takvimini inceleyerek karara bağlamak; Fakülte kurulları ile rektörlüğe bağlı enstitü ve yüksekokul kurullarının kararlarına yapılacak itirazları inceleyerek karara bağlamak, Senatonun görevleri arasında sayılmıştır.

**5.3. Kanunun “Fakülte Yönetim Kurulu” başlıklı 18 inci maddesinin b/(5) bendinde;** *“Öğrencilerin kabulü, ders intibakları ve çıkarılmaları ile eğitim - öğretim ve sınavlara ait işlemleri hakkında karar vermek”* Fakülte Yönetim Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır.

**5.4. Kanunun 43 üncü maddesinde;** *“a. Yükseköğretim kurumlarında, kuruluş özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre yapılan eğitim - öğretim ve buna dayalı olarak verilen diplomalarla ilgili esaslar her üniversitece hazırlanacak öğretim ve sınav yönetmeliğinde belirtilir.”*

**6. Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uygulanacak Esaslara İlişkin Yönetmeliğin “Yabancı dille öğretim ve yabancı dil hazırlık sınıfı” başlıklı 8 inci maddesinde;** *“Yükseköğretim kurumlarında önlisans, lisans veya lisansüstü programlarda senato kararı ve Yükseköğretim Kurulunun onayı alınarak kısmen veya tamamen yabancı dilde eğitim verilebilir..”*

**7. Gebze Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Ve Öğretim Yönetmeliğinin 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında;** *“Tezli yüksek lisans ve doktora programlarına başvuranlar için ALES ve eşdeğeri puanı gereklidir. Lisansüstü programları giriş sınavına başvuru için adaylar İngilizce yeterliklerini belgelemek zorundadır. Yüksek lisans ve Doktora programlarına başvuru için YÖK tarafından kabul edilen ve/veya Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yapılan merkezi yabancı dil sınavları veya eşdeğeri kabul edilen dil belgesi şartı sağlanmalıdır.”*

**8. Gebze Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği Senato Uygulama Esaslarının 8 inci maddesinde;** *“Lisansüstü öğretimi; Türkçe, Türkçe-İngilizce veya İngilizce dillerinde yapılır. Türkçe-İngilizce yürütülen programlarda öğrenciler, mezuniyet için gerekli toplam kredilerinin en az %30'unu İngilizce verilen derslerden almak zorundadır. İngilizce yürütülen programlarda öğrenciler, mezuniyet için gerekli toplam kredilerinin %100'ünü İngilizce verilen derslerden almak zorundadır.”* hükmü yer almaktadır.

**9. Gebze Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği Senato Uygulama Esaslarının 50 nci maddesinin ikinci fıkrasında;** *“Yeterlik sınavları; her bir doktora programı için Program Yürütme Kurulu ve/veya Anabilim Dalı Başkanlığınca önerilen, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen Doktora Yeterlik Komitesi tarafından planlanır, düzenlenir ve yürütülür. Doktora Yeterlik Komitesi, program akademik kurulundaki beş öğretim üyesinden oluşur ve görev süresi iki yıldır. Enstitü Yönetim Kurulu, mücbir nedenlerle yeterlik komitesinde değişiklik yapabilir ve yeni üyelerin görev süresi komiteyle beraber tamamlanır.”* hükmü, **üçüncü fıkrasında,** *“Yeterlik Komitesi, sınavları hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek amacıyla her bir öğrenci için Yeterlik Sınav Jürilerini belirler. Sınav jürisi, en az ikisi üniversite dışından olmak üzere danışman dahil beş öğretim üyesinden oluşur. İkinci tez danışmanı sınav jürisinde bulunmaz. %100 İngilizce programlarda doktora yeterlik sınav dili İngilizce, diğer programlarda ise yeterlik komitesi uygun gördüğünde doktora yeterlik sınavı İngilizce veya Türkçe dili ile uygulanabilir. İngilizce uygulanan yeterlik sınavlarında, yeterlik sınav jürisinden en az bir öğretim üyesinin “Yüksek Öğretim Kurumlarında Yabancı Dille Eğitim-Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik” uyarınca İngilizce dersi verebiliyor olma şartını sağlaması gerekir. Yeterlik sözlü sınavı; öğretim elemanlarına, lisansüstü öğrencilere ve alanında uzman olan dinleyicilere açık olarak yapılır.”* hükmü, **dördüncü fıkrasında,** *“Güz yarıyılında yeterlik sınavına girmek isteyen öğrenciler Aralık ayının ilk iki haftası içinde, bahar yarıyılında yeterlik sınavına girmek isteyen öğrenciler ise Mayıs ayının ilk iki haftası içinde yeterlik sınavına giriş başvurularını yapmak zorundadır. Doktora yeterlik sınavları; güz yarıyılı için Ocak ayı içinde, bahar yarıyılı için Haziran veya Temmuz ayı içinde yapılır. Aynı yarıyıl ders ve/veya seminer almış olan öğrencilerin başvuruları uygulamaya konulur, ancak bu öğrenciler aldıkları ders ve/veya seminerden başarılı olduklarını belgeledikleri takdirde yeterlik sınavına girebilir.”* hükmü, **beşinci fıkrasında,** *“Doktora yeterlik sınavı yazılı ve sözlü olmak üzere iki kısımdan oluşur. Doktora Yeterlik Sınav Jürisi, öğrencinin Anabilim Dalı ile ilgili temel konular ve kavramlar ile yapacağı araştırmalar konusundaki bilgisini sınavan yazılı ve sözlü sınav yapar. Yazılı sınavdan 65/100 alan öğrenci yazılı sınavdan başarılı kabul edilir ve sözlü sınava girmeye hak kazanır. Doktora Yeterlik Sınav Jürisi değerlendirmesi sonucu, yazılı sınavın katkısı %60 ve sözlü sınavın katkısı %40 olmak üzere toplam en az 70/100 notu alan öğrenci "başarılı" veya daha düşük not alan öğrenci ise "başarısız" olarak salt çoğunlukla değerlendirilir. Sınav sonuçları ve ilgili tutanaklar, sınavı izleyen en geç üç işgünü içinde Doktora Yeterlik Komitesi tarafından Anabilim Dalı Başkanlığı aracılığıyla Enstitü Müdürlüğüne bildirilir. Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına bildirilen doktora yeterlik sınavı sonuçlarına göre, öğrenciye açılan Doktora Yeterlik dersi “başarılı” (P) veya “başarısız” (F) değerlendirmesi ile belirlenir.”* hükmü, **altıncı fıkrasında,** *“Yeterlik sınavında başarısız olan öğrenci, başarısız*

*olduğu yazılı/sözlü veya sözlü bölümlerinden bir sonraki yarıyılıda tekrar sınava alınır. Bu sınavda da başarısız olan öğrencinin Enstitü Yönetim Kurulu kararıyla ilişkisi kesilir.”*

hükümlerinin yer aldığı görülmüştür.

#### **IV. KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER'İN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ**

**10.** Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvurunun reddi gerektiği hususunda hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

#### **V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE**

##### **A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme**

**11.** Başvuranın, 2008 yılında Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği anabilim dalında doktora eğitimine başladığını, , 2011 yılında doktora yeterlilik yazılı sınavını geçmesine karşın Prof.Dr. ...'nin ve Prof.Dr. ...'nin içlerinde olduğu jüri heyeti önündeki doktora yeterlilik sözlü sınavında başarısız olduğunu, bu iki hocanın tavır ve sözlü ifadelerinden doktora yeterlilik sınavından geçemeyeceğine kanaat getirdiğini ve 2018 yılı sonuna kadar doktora yeterlilik sınavına girmediğini, 2018 yılında en son sınav hakkını kullanarak doktora yeterlilik sınavına girdiğini fakat Prof.Dr. ...'nin kendisine sınavda İngilizce soru sorduğunu, kendisinin bu dersleri İngilizce almadığı için İngilizce sınav yapılamayacağını belirttiğini fakat yazılı sınavdan 70 beklemesine rağmen şahsına beslenen husumet sebebiyle 35 puanla bırakıldığını, bu süreçte doktora yeterlilik komisyon başkanı olan Prof.Dr. ...'nin tarafsızlığını yitirdiğini ve diğer jüri üyelerini de etkilediğini belirterek oluşturulacak tarafsız bir komisyon tarafından yeniden sınava alınmayı talep ettiği anlaşılmıştır.

**12.** Somut olaya bakıldığında, başvuranın Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı Doktora programına 01/09/2006 tarihinde kayıt olduğu, 2011 yılı Temmuz ayında ilk kez doktora yeterlik sınavına girdiği ve başarısız olduğu, 2012 yılı Temmuz ayında doktora yeterlik sınavına girdiği ve başarısız olduğu, 2013 yılı Temmuz ayında tekrar doktora yeterlik sınavına girdiği ve başarısız olduğu, 14/03/2018 tarihinde iki dönem üst üste kayıt yaptırmadığından danışmanlığının program koordinatörlüğüne aktarıldığı, 26/12/2018 tarihinde danışmanının değiştiği ve danışman olarak Prof.Dr. ...'nın atandığı, yine aynı tarihte 2018/2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Yarıyılı Doktora Yeterlik sınav jürisi ve sınav tarihinin belirlendiği, 11/01/2019 tarihinde sınava girdiği ve 06/02/2019 tarihinde doktora yeterlik sınavından başarısız olduğu anlaşılmıştır.

**13.** Başvuranın son girmiş olduğu 11/01/2019 tarihli doktora yeterlik sınavında kendisine İngilizce soru sorulmaması gerektiği halde İngilizce soru sorulduğu ve cevap anahtarının kendisine beslenen husumet nedeniyle 70 puan beklemesine karşın eksik puanlandırılarak 35 puan verildiği ve bu sebeple sınavı geçemediği iddialarıyla ilgili olarak yapılan incelemede; öncelikle başvuranın kayıtlı olduğu programın öğretim dilinin başvuranın kayıt olduğu tarihte Türkçe olduğu sonrasında 2010 yılında program öğretim dilinin %30 İngilizce olduğu, bu sebeple başvurana yazılı sınavda İngilizce sorulan iki sorunun başvuranın isteği ile sınav sırasında Prof.Dr. ...'nin ve Arş.Gör. ... tarafından Türkçe'ye çevrilerek başka bir kağıtta (el yazısı il) başvurana verildiği ve Bölüm Başkanı Prof.Dr. ...'nın bilgilendirildiği sınav günü Prof.Dr. ...'nin ve Arş.Gör. ... tarafından hazırlanarak imza altına alınan tutanaktan anlaşılmıştır.

14. Başvuranın yine 18/01/2019 ve 21/01/2019 tarihlerinde 11/01/2019 tarihinde girmiş olduğu doktora yeterlik sınavının yeniden değerlendirilmesi talebinde bulunduğu ve 24/01/2019 tarihli Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı Başkanlığı Doktora Yeterlik Komitesi kararı ile başvuranın cevap kağıdının ilgili öğretim üyelerince yeniden değerlendirildiği ancak başvuranın bu sınavda notunun yüz üzerinden otuzbeş olduğu ve herhangi bir maddi hatanın yapılmadığı yönünde karar verildiği görülmüştür.

15. 6328 sayılı Kurum Kanunumuzun “**Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi**” başlıklı 19. maddesinin birinci fıkrası uyarınca söz konusu başvurunun çözümü için özellikle başvuranın doktora yeterlilik sınavında 70 puan alması gerekirken kendisine beslenen husumet sebebiyle 35 puan aldığı iddialarının incelenebilmesi için, doktora yeterlilik sınav sorularına başvuranın vermiş olduğu cevapların incelenip, değerlendirilerek, puanlandırmada herhangi bir hata yapıp yapılmadığına dair çalışma yapılabilmesi için ... Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümünde görevli öğretim üyesi Prof.Dr. ... 30/07/2019 tarihinde bilirkişi olarak görevlendirilmiş ve göndermiş olduğu 20/08/2019 tarihli Bilirkişi raporunda;

#### 15.1. “Prof. Dr. ...

- Prof. Dr. ...’nın sorduğu 1. Sorunun “a)” şıkkında hesaplanması beklenen NO<sub>2</sub> (g)’nin yarılanma ömrü öğrenci tarafından tamamen yanlış eşitlikler ve formüller üzerinden çözülmeye çalışılmıştır. Bu soruda öğrenciden beklenen verilen reaksiyon hızı sabitinin biriminden yola çıkarak reaksiyonun ikinci mertebeden olduğu çıkarımında bulunarak, Eşitlik (1)’e ulaşması ve bu eşitliği sınır değerler çerçevesinde çözerek soruda istenen yarılanma ömrünü bulmasıdır. Ancak öğrencinin kullandığı eşitlik ve çözüm yöntemi tamamıyla yanlış olduğu için puan almaması gerekmektedir. Dr. Kobya’nın notlandırmayı buna uygun şekilde gerçekleştirdiği görülmektedir.

$$\frac{dC_{NO_2}}{dt} = r_{NO_2} = -kC_{NO_2}^2 \quad (1)$$

- Prof. Dr. ...’nın sorduğu 1. sorunun “b)” şıkkında öğrencinin ideal gaz denklemini kullanarak 10L’lik bir havanın mol değerini bulması, buradan da 3,5 ppmv’lik NO<sub>2</sub> (g)’nin molünü bulması gerekmektedir. Sonrasında ise soruda verilen ve ikinci mertebeden gerçekleştiği k sabiti ile belirtilen reaksiyon, 4,5 saat boyunca gerçekleştiğinde kaç mol HNO<sub>3</sub> (g) oluşacağını bulması gerekmektedir. Buradan 0.01 L suda kaç M hidrojen iyonu olduğu bulunabilir. Öğrencinin çözüm yöntemi tamamen yanlıştır. Sadece ideal gaz denklemini doğru yazabilmiş, soruda verilen verileri denklemden doğru bir şekilde kullanamamıştır. Reaksiyon hız sabitini ise iyonlaşma sabitiymiş gibi kullanarak işlemlere devam etmiştir. Dr. Kobya’nın bu soruyu notlandırma şeklinde öğrenci aleyhine olan bir durum gözükmemektedir.
- Prof. Dr. ...’nın sorduğu 2. soruda öğrenci tam karışımli reaktördeki, seri bağlı tam karışımli reaktördeki ve piston akışlı reaktördeki konsantrasyon değişim eşitliklerini doğru yazmamıştır. Ayrıca reaktör içerisinde gerçekleşen reaksiyon kinetiğini ya hiç hesaba katmamış ya da buna kullandığı eşitliklerde yanlış şekilde yer vermiştir. Öğrencinin yaptığı matematiksel işlemlerde yanlışlıklar vardır. Ayrıca formül çıkarımlarında da matematiksel

bağlantılar doğru kurulmamıştır. Giderim verimi %99 olan ve soruda belirtilen reaktör sistemlerinde ulaşılmaması gereken eşitlikler Eşitlik (2), Eşitlik (3) ve Eşitlik (4)'de verilmiştir.

Tam karışımli sürekli akış reaktörü

$$C_{çıkış} = \frac{C_{giriş}}{1+k\frac{V}{Q}} \rightarrow 1 = \frac{100}{1+k\frac{V}{Q}} \quad V = 99Q/k \quad (2)$$

Seri bağlı 6 tane tam karışımli sürekli akış reaktörü

$$C_{çıkış} = C_{giriş} \times \left(\frac{1}{1+k\frac{V}{Q}}\right)^n \quad 1 = 100 \times \left(\frac{1}{1+k\frac{V}{Q}}\right)^6 \quad V = 1.15Q/k \quad V_{toplam} = 6.9Q/k \quad (3)$$

Piston akışlı reaktör

$$C_{çıkış} = C_{giriş} \times e^{-k\frac{V}{Q}} \quad 0.01 = e^{-k\frac{V}{Q}} \quad V = 4.6Q/k \quad (4)$$

Bu formüllerde V yalnız bırakılarak k ve Q değişkenleri cinsinden elde edilen bağıntılara göre en düşük tasarım hacmi piston akışlı reaktörde, sonrasında seri bağlı 6 tam karışımli sürekli akış reaktöründe, en yüksek hacim ise tam karışımli sürekli akış reaktöründe olmaktadır.

Öğrencinin ulaştığı sonuç, gidiş yolu hesaplamaları ve formül çıkarımları yanlış olduğu için Dr. ...'nin öğrenci aleyhine bir notlandırma yapması mümkün gözükmemektedir.

### 15.2. Prof. Dr. ...'nin

- Prof. Dr. ...'nin sorduğu 1. Sorunun “a” şıkında, öğrencinin sodyum siyanitin saf su içerisinde baz gibi davranacağını bilmediği görülmektedir. Dolayısıyla iyonlaşma reaksiyonunu doğru yazmamıştır. Çözüm sırasında  $K_b$  değeri kullanması gerekirken  $K_a$  kullanarak soruyu çözmeye çalışmıştır. Bu nedenle doğru sonuca ulaşamamıştır. Yaptığı işlemlerde puan alabileceği bir durum gözükmemektedir.
- Öğrenci aynı sorunun “b” şıkında pH'ı verilen solüsyon içerisindeki hidrojen ve hidroksil iyonlarının molar konsantrasyonlarını doğru hesaplayamamıştır. Yapması gereken  $10^{-pH}$  formülü ile  $H^+$  molar konsantrasyonunu,  $10^{-14-(pH)}$  formülü ile  $OH^-$  molar konsantrasyonunu bulmaktır.  $H^+$  molar konsantrasyonu ve iyonlaşma sabiti kullanılarak soru çözülebileceği gibi,  $pK_a$ 'nın pH'a eşit olduğu durumlarda (soruda verilen şartlar)  $CNO^-$  ve  $HCNO$  molar konsantrasyonlarının  $H^+$  molar konsantrasyonuna eşit olduğu bilgisıyla de çözülebilmektedir. Ancak öğrencinin yaptığı işlemler sorunun çözüm yöntemiyle bağlantılı olmadığından, öğrencinin bu sorudan puan alamaması normaldir.
- Prof. Dr. ...'nin 3. Sorunun kesinlikle çözülmesi gerektiğini, 1. ve 2. sorulardan ise öğrencinin isteğine göre 1 tanesinin çözülmesi gerektiğini soru kağıdında belirtmiştir. Öğrenci 3. soru ile ilgili hiçbir işlem yapmamıştır, dolayısıyla notlandırma normaldir.

### 15.3. Doç. Dr. ...



- 1. soruda glikoz çözeltisinin çözünmüş oksijen ile oksitlenme reaksiyonunun (Eşitlik 5) yazılması gerekmektedir.



Bu reaksiyona göre 1 mol glikozun oksitlenmesi için 6 mol oksijen gerekmektedir. Ayrıca 1. Derece reaksiyon hız sabiti de  $0,2 \text{ gün}^{-1}$  olarak verilmiştir. Soru  $0,2 \text{ gün}^{-1}$  reaksiyon hız sabiti ile gerçekleşen reaksiyonun 1 gün sonunda 45 mg oksijen tüketmesi için gerekli başlangıç glikoz miktarını sormaktadır.

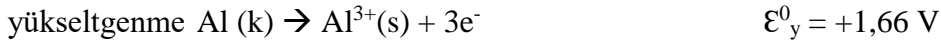
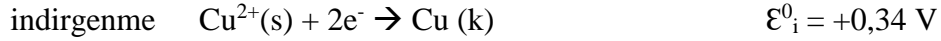
Verilere göre 1 gün sonunda 0,625 mmol oksijen tükenmiştir. Yani 0,104 mmol glikoz tüketimi gerçekleşmiştir. Yani  $C_0 - C_1 = 0,104 \text{ mmol}$

1. derece reaksiyonda  $C = C_0 \times e^{-kt}$  olduğuna göre  $C_0 - 0,104 = C_0 \times e^{-0,2}$  eşitliğinden  $C_0 = 0,575 \text{ mmol}$  glikoz olarak bulunur. Bulunan sonuç 1 litre içerisinde 103 mg glikozdur.

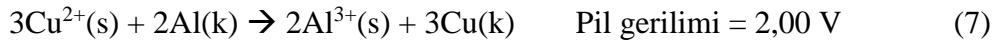
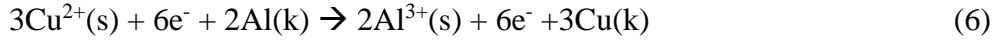
Öğrenci sadece oksitlenme reaksiyonunu doğru yazmış kalan işlemlerin hiç birisini doğru yapamamıştır. Puan alamaması normaldir.

- 3. soruda öğrencinin ilk olarak, yarı pil tepkimelerinden ve verilen yarı pil tepkime gerilimlerinden yola çıkarak, pil tepkime gerilimi daha yüksek olan bakırın alüminyum oksitleyeceğini bulması beklenmektedir.

Sonrasında pil tepkimesinde bakırın indirgeneceğini, alüminyumun yükseltgeneceğini bilerek, gerekli indirgenme ve yükseltgenme reaksiyonlarını aşağıdaki gibi yazması beklenmektedir.



Bu reaksiyonlardan pil tepkimesi bulunur ve pil gerilimi hesaplanır (Eşitlik 6 ve 7).



Öğrencinin yazdığı pil tepkimesi doğru değildir, indirgenme yükseltgenme reaksiyonları eksiktir ve sonuçta bulunan pil gerilimi yanlıştır. Bu nedenle puan alamaması normaldir.

#### 15.4. Prof. Dr. ...

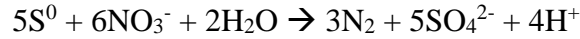
- Öğrenciye 2 soru cevaplama gerektiği soru kağıdında belirtilmiştir. Ancak öğrenci 3 soruya da cevap vermiştir. Dolayısıyla Prof.Dr. ... seçtiği iki soruyu notlandırmıştır. Dr. ...'in notlandıracağı soruları seçerken öğrencinin lehine olacak şekilde seçim yaptığı görülmektedir.
- Öğrencinin 1. soruda yaptığı açıklamada yaptığı tropikal iklim sınırlaması yanlıştır. Asit yağmurları her iklimde gerçekleşebilir. Ayrıca asit yağmuru oluşumu bilgisi de yeterince bilimsel açıklanmamıştır. Asit yağmurları düştükleri sularda görüntü bozukluğuna sebebiyet vermezler, bu cümle yanlıştır. Öğrenci sudaki canlıların yaşamsal faaliyetlerine olan negatif etkiye hiç bir sebep göstermemiş, bu etkiyi yeterince detaylandırmamıştır. Öğrenciden beklenen su pH'ına olan etkinin ve bunun canlılar ve sucul ekosistem üzerindeki etkisini

anlatması ve tartışmasıdır. Öğrencinin asit yağmurlarının toprağın içindeki maddeleri olumsuz etkilediğini belirtmesi doğru bir tanımlama değildir. Maddelerden ziyade topraktaki mikrobiyal ekolojiye, zirai gereksinimlere, toprak pH'ına, toprakta oluşan çözünelere olan etkileri anlatması ve tartışması gereklidir. Son olarak asit yağmurlarının sucul ortamdaki kireç oranını arttırdığını belirtmesi yanlıştır. Genel olarak bu soruda öğrenci yüzeysel cevaplar vererek soruyu doldurmuş, bilimsel açıklamalara ve detaylara yer vermemiştir. Dr. ...'in öğrenci aleyhine olacak şekilde puan yaptığı söylenemez.

- Öğrenci 3. soruda tekrarlamalar yapmıştır. Gerekli şartları eksiksiz listelememiştir. Atıkların hangi durumlarda yakılması gerektiğine yönelik yapılan açıklamalarda atığın katma değerli ürüne dönüşme potansiyelinin değerlendirilmesi kısmı eksiktir. Sadece “ekonomik sebepler” kısmının bu maddeye çok genel bir atıfta bulunduğu söylenebilir. Ayrıca atığın nem oranı, ısı değer limitleri, ebatları gibi belirleyici parametrelerle ilgili nicel veriler eksiktir. Dr. ...'in yaptığı notlandırmada öğrenci aleyhine bir uygulama gözükmemektedir.

### 15.5. Prof. Dr. ...

- Öğrenci ilk sorudan tam puan almıştır. Notlandırma doğrudur.
- Öğrenci 3. sorunun “a” şıkında aşağıdaki reaksiyonu yazamamış dolayısıyla da gerekli stokiyometrik hesaplamaları gerçekleştirememiştir. Soruda istenenleri bulamamıştır.



- Sorunun “b” şıkkı, “a” şıkındaki stokiyometrinin bir biyobariyer içerisindeki uygulamasının tasarımına yöneliktir. Öğrenciden sorunun “a” şıkında bulunduğu teorik karşılıkları ve soruda verilen şartları kullanarak, yeraltı suyunu arıtacak bir biyobariyer sistemini tasarlaması beklenmektedir. Ancak öğrenci temel stokiyometrik hesaplamaları yapamadığı için tasarımı tam anlamıyla gerçekleştirememiştir. Su debisini ve NO<sub>3</sub>-N kütle debisini bulmak için hesaplamalar yapmıştır. Ancak, debiyi 20 m<sup>3</sup>/s bulması gerekirken 2 m<sup>3</sup>/s bulmuştur. Yine matematiksel işlem hataları yaparak NO<sub>3</sub>-N kütle debisini de 80 g/s yerine 80 g NO<sub>3</sub>/sa bulmuştur. NO<sub>3</sub>-N, NO<sub>3</sub><sup>-</sup> çevrimini soru boyunca yapmamıştır. Soruda istenen biyobariyer için gerekli S<sup>0</sup> ve CaCO<sub>3</sub> miktarlarını hesaplamamıştır. Öğrencinin sorudan tam puan alması mümkün değildir. Dr. Şahinkaya'nın soruyu notlandırırken öğrenci aleyhine yaptığı bir uygulama bulunmamaktadır.”

Şeklinde başvuranın Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği Ana Bilim Dalında girmiş olduğu Doktora Yeterlilik Sınavı Cevap Kağıtlarının detaylı bir şekilde incelendiği ve her bir jüri üyesinin sorularına başvuranın verdiği cevaplara yönelik açıklamalı değerlendirmelerin yapıldığı görülmüştür. Sonuç olarak, jüri üyelerinin başvuran ...'nin cevap kağıdını aleyhine olacak şekilde notlandırmadıkları yönünde görüş bildirildiği anlaşılmıştır.

**16. Kurumumuzca başvuranın iddiaları, ilgili idarenin cevapları, bilirkişi raporu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yapılan inceleme neticesinde;** başvuranın Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği Ana Bilim Dalında girmiş olduğu Doktora Yeterlilik Sınavında kendisine İngilizce soru sorulduğu ve sınav cevap kağıdının eksik puanlandırıldığı iddialarında gerçeğe uyarlık olmadığı, doktora yeterlik sınavı esnasında tutulan

tutanaktan anlaşıldığı üzere İngilizce hazırlanan iki sorunun Türkçe çevirisi yapılarak başvurana sınav esnasında verildiği, kaldı ki başvuranın Fen Bilimleri Enstitüsüne yapmış olduğu yeniden değerlendirme talepli dilekçelerinde soruların İngilizce sorulduğuna dair herhangi bir iddianın mevcut olmadığı, bunun yanında yine başvuranın kendisine beslenen husumet sebebiyle cevap kağıdının 70 puan beklerken 35 puan olarak puanlandırıldığı iddiasının dosyaya sunulan 20/08/2019 tarihli Bilirkişi Raporu ile de sabit olmak üzere jüri üyelerinin başvuranın cevap kağıdını aleyhine olacak şekilde notlandırmadıkları hususunun açıklığa kavuşturulduğu ve başvuran tarafından her iki iddiasını doğrular başkaca delil sunulmadığı anlaşılacakla başvuranın Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Çevre Mühendisliği Ana Bilim Dalı Doktora Yeterlilik sınavında başarısız olması işleminde hukuka ve hakkaniyete aykırılık olmadığı kanaatine varılmıştır.

## **B. İYİ YÖNETİM İLKELERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME**

17. İyi yönetim ilkelerine 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi yönetim ilkeleri” başlıklı 6’ncı maddesinde yer verilmiş olup; söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde; başvurana verilen gerekçeli cevapta hangi sürede hangi mercilere başvurulabileceğinin gösterilmediği, böylelikle “karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” ilkesine uyulmadığı, idarenin bahse konu ilkeye uygun davranması önerilmektedir.

## **V. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA**

18. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre, Kamu Denetçiliği Kurumuna dava açma süresi içinde yapılan başvuru işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, anılan Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu Ret Kararının başvurana tebliğ edildiği tarihten itibaren, ilgili idarelerin işlemine karşı (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Kocaeli İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

## **VII. KARAR**

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN REDDİNE**,  
Kararın **Başvurana ve GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE** tebliğine,

**Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.**

**e-imzalıdır**  
Şeref MALKOÇ  
Kamu Başdenetçisi

